
Sztuka aktorska
Aleksandry Śląskiej

Dissertationes Laudatissimae
Universitas Gedanensis

Marta Cebera

**Sztuka aktorska
Aleksandry Śląskiej**

**Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2021**

Recenzenci
prof. dr hab. Małgorzata Leyko
dr hab. Ewa Nawrocka, em. prof. UG

Redakcja wydawnicza
Sonia Cynke

Koncepcja graficzna serii
Karolina Johnson

Projekt okładki i stron tytułowych
Łukasz Gwizdała

Na okładce wykorzystano zdjęcia ze zbiorów Instytutu Teatralnego
im. Zbigniewa Raszewskiego oraz Narodowego Archiwum Cyfrowego

Skład i łamanie
Michał Janczewski

Publikacja sfinansowana z funduszu Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu
Gdańskiego w ramach konkursu na wyróżniające się prace doktorskie
oraz ze środków Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-082-9

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel.: 58 523 11 37; 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział I	
Wąsikówna	17
Rozdział II	
Artystyczne horyzonty	45
Aleksandra czy Oleńka	45
Teatrem żyć	50
Z odwagą jej do twarzy	58
Praca nad rolą	63
Rozdział III	
Nowe pokolenie	69
Słuchowiska	69
1. Polska szkoła słuchowiska	69
2. Słowo, głos i postać foniczna	73
3. Arystokratyczny sztafaż	81
4. Rysy psychologiczne	88
5. Kryminały i komedie	96
Dubbing	99
1. Polska szkoła dubbingu	99
2. <i>Elżbieta, królowa Anglii</i>	106
3. <i>Kto się boi Virginii Woolf?</i>	111
4. Dobry dubbing	113
Teatr Telewizji	114
1. Nowe widowisko	114
2. W sidłach kamery	118
3. Na świeczniku	120
Rozdział IV	
Ze stereotypem w tle	127
Hitlerówka	133
1. <i>Ostatni etap</i>	133
2. <i>Pasażerka</i>	137
3. <i>Niemcy</i>	145
4. <i>Pierwszy dzień wolności</i>	156
5. <i>Więźniowie z Altony</i>	159

Arystokratka	162
Role poboczne	166
Role wiodące	173
1. <i>Maria Stuart</i>	174
2. <i>Listy do Delfiny</i>	175
3. <i>Martwa królowa</i>	177
4. <i>Mazepa</i>	179
5. <i>Don Carlos</i>	181
6. <i>Beatryks Cenci</i>	183
7. <i>Fantazy</i>	184
8. <i>Królowa Bona</i>	186
Rozdział V	
Romans z socjalistyczną propagandą	195
Rozdział VI	
Oblicza kobiecej natury	211
Skromne preludium	211
Aktorka Czechowowska	216
Współtwórczyni małżeńskiego piekła	222
Kobieta znudzona Ibsena	225
Cierpienie wdowy	230
W miłosnym trójkącie	234
Krucza niczym kwiat	240
Rozdział VII	
Zaskakujące wybory	245
Role perwersyjno-demoniczne	245
Komediowe <i>emploi</i>	256
Rozdział VIII	
Reżyserem być	273
Rozdział IX	
„Święty potwór” z PWST	293
Zakończenie	
Tajemnica	309
Aneks zdjęciowy	315
Literatura	331
Wykaz ról	345